

КИЇВСЬКИЙ СТОЛИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ «УНІВЕРСУМ»

Циклова комісія з видавничої справи, культури та української філології

ДИПЛОМНА РОБОТА

**РЕДАКЦІЙНО-ВИДАВНИЧЕ ВТІЛЕННЯ КОНЦЕПЦІЇ ГРАФІЧНОЇ
НОВЕЛИ (НА ПРИКЛАДІ ТВОРУ І. ФРАНКА «СОЙЧИНЕ КРИЛО»)**

студентки IV курсу
групи ВСРфмб-1-21-4.0д
спеціальності 061 Журналістика
освітньо-професійної програми
«Видавнича справа та редагування»
освітньо-професійного ступеня
«фаховий молодший бакалавр»
Хальзіної Олександри Андріївни
Керівник: Ліна ШЕНДЕРІВСЬКА,
канд. ек. наук, доцент

Рекомендовано до захисту
ЦК з видавничої справи,
культури та української філології
Протокол від «__» _____
2025 р. № _____
Голова ЦК _____ Олена ГРУЗДЬОВА

Захищено «__» _____ 2025 р.
Оцінка _____
Оцінка за стобальною шкалою, рейтингова оцінка
Протокол ЕК від «__» _____ 2025 р.
№ _____
Голова ЕК _____ Микола АНДРІЙЧУК,
кандидат наук із соціальних комунікацій,
доцент кафедри видавничої справи та
редагування Національного технічного
університету України «Київський
політехнічний інститут імені Ігоря
Сікорського»

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ГРАФІЧНОЇ НОВЕЛИ	6
1.1 Розвиток технік ілюстрування: історичний аспект	6
1.2 Термінологічний апарат мови візуальних образів.....	11
1.3 Співпраця автора й редактора у процесі покращення графічного продукту	14
1.4 Мистецтво художнього оформлення графічних матеріалів	18
Висновки до розділу 1	21
РОЗДІЛ 2 СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГРАФІЧНИХ ВИДАНЬ У КНИЖКОВІЙ ІНДУСТРІЇ	23
2.1 Тенденції розвитку ринку графічних книг в Україні	23
2.2 Міжнародний досвід розвитку графічних публікацій.....	26
2.3 Вікова сегментація аудиторії графічних новел	30
Висновки до розділу 2	33
РОЗДІЛ 3 ТВІР ІВАНА ФРАНКА «СОЙЧИНЕ КРИЛО» ЯК ЛІТЕРАТУРНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ ГРАФІЧНОЇ НОВЕЛИ.....	35
3.1 Історичний контекст написання твору «Сойчине крило».....	35
3.2 Структура та композиція новели як основа для графічного видання	38
3.3 Психологічні аспекти розкриття персонажів та їхньої взаємодії	40
Висновки до розділу 3	43
РОЗДІЛ 4 ГРАФІЧНА АДАПТАЦІЯ ТВОРУ ІВАНА ФРАНКА «СОЙЧИНЕ КРИЛО»	45
4.1 Концептуальні основи візуального світу видання.....	45
4.2 Інструменти просування новели «Сойчине крило»	49
Висновки до розділу 4	52
ВИСНОВКИ	54
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	56

ВСТУП

Актуальність дослідження. У сучасному літературному дискурсі спостерігається інноваційна тенденція, яка проявляється у пошуку нових форм подачі інформації та залучення великої кількості потенційної аудиторії. Зокрема, зростає інтерес до візуальних історій, що підтверджується підвищенням попиту на графічні видання. Інтегруючи текстові та візуальні елементи, цей жанр пропонує унікальний спосіб передачі художніх образів та емоцій, який робить його привабливим для різних аудиторій: від авторів до читачів.

Особливого значення набуває адаптація класичних літературних творів до формату графічної новели. Це дозволяє переосмислити відомі сюжети, зберігаючи їхню художню цінність, зробивши доступними для сучасного читача. Оповідання Івана Франка «Сойчине крило» є гарним прикладом твору, який отримав нове життя у формі графічної новели. Глибокий психологічний портрет головного героя, актуальні питання творчості, кохання та самоідентифікації, а також багата символіка роблять цей твір актуальним для візуальної інтерпретації.

Також вивчення процесу адаптації книги до графічного формату дає змогу краще зрозуміти роль редактора у створенні цілісного твору, який гармонійно поєднує текстові та графічні елементи. Такий аналіз сприяє розробці підходів, які покращують усвідомлення аудиторією головних ідей літературних текстів, що є важливим у контексті поширення класичної літератури серед сучасного читача. Дослідження дозволяє оцінити, як графічні адаптації літературних творів можуть посилити художню експресію, зберігаючи автентичність оригінального твору, відкриваючи нові горизонти у розвитку видавничої справи у сфері культурних інновацій.

Мета дослідження – виявлення впливу культурного контексту на процес адаптації літературного твору до формату графічної книги. Проаналізувати, як сучасні візуальні знаки та естетичні тенденції впливають

на інтерпретацію класичного тексту: на прикладі новели дослідити можливості оновлення класичних творів за допомогою нинішніх графічних засобів та їхні пристосування для потреб сучасного реципієнта.

Для досягнення поставленої мети дослідження передбачає виконання таких завдань:

- проаналізувати основні методи ілюстрування в графічних виданнях, зокрема ті, що використовуються при адаптації літературних творів до графічних форматів;
- розглянути специфіку роботи редактора з ілюстраційним матеріалом, зосереджуючись на забезпеченні взаємодії між текстом та візуальною складовою;
- дослідити існуючі приклади графічних творів української класики та світової літератури, щоб визначити тенденції та кращі практики за цим напрямом;
- охарактеризувати художні, ідейні та стилістичні особливості твору Івана Франка «Сойчине крило», які впливають на вибір ілюстративних засобів;
- розробити концепцію та створити проєкт графічного видання новели Івана Франка «Сойчине крило», враховуючи специфіку тексту та естетичні вимоги до адаптації.

Об'єкт дослідження – процес редакційно-видавничої підготовки графічної новели, який містить усі етапи створення видання: від розробки концепції та відбору текстового і візуального матеріалу до фінальної гармонізації тексту та ілюстрацій у цілісний продукт.

Предмет дослідження – теоретико-методичні засади редакторської діяльності, пов'язані з вивченням методів відбору ілюстраційного матеріалу, визначення оптимальних способів співпраці між редактором, художниками та дизайнерами, а також формування концептуальних підходів до збереження ідейної цілісності твору під час його адаптації.

Методи дослідження: інтерпретаційний – для дослідження інтерпретацій літературних образів у візуальному форматі; концептуальний – для аналізу стилістичних та тематичних концепцій графічного роману; структурно-функціональний – для дослідження структури твору, побудови візуальної оповіді та функції ілюстрацій у контексті передачі сюжету; порівняльно-історичний – для аналізу історичного контексту доби, в якій була написана новела; контент-аналіз – для вивчення наявних сучасних прикладів графічних видань від української до світової літератури; візуалізація – для практичного етапу дослідження, де розроблялися варіативні ілюстративні концепції.

Теоретичне значення дослідження. Дипломна робота полягає у розробці методологічних засад для аналізу процесу адаптації літературного твору до формату графічної новели. На прикладі твору «Сойчине крило» дослідження виявляє специфіку взаємодії вербальних та візуальних кодів для кращого розуміння механізму візуальної інтерпретації літературного тексту.

Практичне значення дослідження. Розроблена графічна книжка Івана Франка «Сойчине крило».

Структура роботи. Дипломна робота складається зі вступу, чотирьох розділів, дванадцяти підрозділів, висновків до кожного розділу, загального висновку і списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ СТВОРЕННЯ ГРАФІЧНОЇ НОВЕЛИ

1.1 Розвиток технік ілюстрування: історичний аспект

У сучасних графічних виданнях ілюстрації набувають статусу багатофункціонального інструменту візуальної комунікації. Окрім своєї традиційної естетичної ролі, вони виконують важливу функцію – інформаційну, забезпечуючи наочне представлення контенту. За допомогою ілюстрацій ефективніше сприймається текстова інформація, посилюється емоційний вплив на аудиторію та забезпечується візуалізація складних провідних думок.

Глибокий ретроспективний аналіз необхідний для об'єктивної оцінки сучасних тенденцій у сфері ілюстрації. Таке дослідження дозволяє не лише простежити еволюцію художніх технік і стилів, а й виявити взаємозв'язок між змінами в мистецтві ілюстрації та соціокультурними процесами. Системне вивчення історичних даних дозволить виділити ключові етапи розвитку ілюстрації, визначити провідні тенденції та проаналізувати динаміку у різні історичні епохи.

Згідно з археологічними даними, витоки мистецтва ілюстрації сягають часів палеоліту. Представники виду *Homo habilis* використовували малюнки як первісний засіб візуальної комунікації. І на думку М. Бьорда, малюнки на стінах печер, що датуються цим періодом, можна вважати найдавнішими зразками візуального мистецтва, які слугували доповненням до усних оповідань та сприяли передачі знань між поколіннями. Об'єктами зображення найчастіше ставали великі тварини. Для створення малюнків палеолітичні художники використовували природні пігменти, такі як оксид марганцю

(чорний колір) та оксид заліза (червоний колір), а також різноманітні техніки нанесення фарби, включаючи розпилення, малювання вугіллям та використання пензлів [34, с. 8–9].

Стародавній Єгипет зробив значний внесок у розвиток мистецтва ілюстрації. Винахід ієрогліфічного письма, яке поєднувало в собі елементи письма та малюнка, став революційним досягненням. Ієрогліфи малювали на різних поверхнях, зокрема на стінах храмів, саркофагах і папірусах. Папірус, виготовлений зі стебла однойменної рослини, був одним із найважливіших винаходів Стародавнього Єгипту. Легкий та міцний матеріал дозволяв виготовляти довгі сувої, на яких можна було писати великі обсяги тексту. Єгипетська техніка ілюстрування характеризувалася високим рівнем витонченості. Художники використовували природні пігменти, які розтирали з водою або клеєм. А для нанесення фарби використовували пензлі з різних матеріалів (волосся, очерету) [2, с. 54–75].

Особливістю середньовічної книжкової культури була особлива увага до оформлення рукописів. У скрипторіях (майстернях з переписування книг) виготовляли розкішні рукописи, прикрашені мініатюрами. Оскільки рівень грамотності в середньовічному суспільстві був низьким, мініатюри виконували важливу візуальну функцію оповіді, доповнюючи та ілюструючи тексти релігійного змісту. В. Овчінніков зазначає, що виготовлення мініатюри було трудомістким процесом і вимагало від майстра високої кваліфікації. Середньовічні художники використовували різноманітні матеріали та техніки. Для фарби використовували натуральні пігменти рослинного та мінерального походження. Дорогоцінні метали, такі як золото та срібло, надавали мініатюрам особливої вишуканості та блиску. Пурпурний колір, який отримували з певних видів молюсків, вважався кольором імператорської влади і використовувався в особливих випадках [22, с. 54–75].

Винахід друкарського верстата Йоганном Гутенбергом у XV столітті ознаменувався революцією у сфері книговидання та масової комунікації.

Можливість механічного відтворення тексту відкрила нові перспективи для розвитку ілюстрації. Поява друкарської техніки уможливила не лише відтворення текстової інформації, а й випуск великих тиражів ілюстрованих видань, що докорінно змінило підхід до оформлення книжок [11, с. 93–94]. Ксилографія – це техніка гравюри на дереві, яка широко використовувалася для ілюстрацій у друкованих виданнях того часу. Використовуючи дерев'яні дошки, з яких вирізали ілюстрації у вигляді ксилографії, можна було відтворювати ілюстрації та текст на одній сторінці. Цей метод був відносно простим, ощадливим і сприяв масовому виробництву ілюстрованих книг [17, с. 170–172].

Епоха Відродження (XV-XVIст.) зробила примітним новий етап у розвитку мистецтва ілюстрації. Поширення книгодрукування та удосконалення технік друку перетворили ілюстрацію з декоративного елементу на самостійний вид мистецтва. Художники епохи Відродження приділяли особливу увагу композиції, прагнули досягти гармонії та рівноваги у своїх роботах. Важливими елементами ілюстрації стали символіка та деталі, які надавали твору глибини та сенсу. Зображення набували об'ємності та просторової перспективи, що наближало їх до реальності. Тематика ренесансних ілюстрацій була надзвичайно різноманітною: античні міфи, релігійні сюжети, зображення повсякденного життя тощо. Для ілюстрацій того періоду характерні яскраві кольори, деталізація, витонченість і прагнення до реалістичного зображення [1, с. 223].

XVII-XVIII століття – період, коли ілюстрація стала самостійним видом мистецтва зі своїми власними законами та естетичними нормами. Науково-технічний та філософський розвиток вимагав нових форм візуального представлення інформації. Ілюстрації стали невід'ємною частиною наукових праць, енциклопедій та атласів. Гравюра на міді дозволила відтворювати деталі зображень, передавати світлотіні та створювати ілюзію об'єму. Це відкрило нові можливості для художньої виразності і дало змогу створювати

ілюстрації, які не поступалися за досконалістю живописним полотнам [1, с. 224].

На початку XIX століття поліграфічна промисловість зазнала революційних змін. Були винайдені нові моделі друкарських верстатів, продуктивність яких значно зросла. За словами О. Колесник, деякі моделі були здатні друкувати понад 1200 аркушів за добу, що значно збільшило обсяги друкованої продукції, особливо газет. Паралельно з розвитком друкарських верстатів з'явився новий вид графіки. У цій техніці використовували спеціально оброблені вапнякові пластини. В результаті відпала необхідність у трудомісткому процесі вирізання зображень на дерев'яних або металевих пластинах, як у традиційній гравюрі. Літографія була доступнішою та давала змогу робити тонші та детальніші відбитки [12, с. 40–41].

Кінець XX століття запам'ятався стрімким розвитком цифрових технологій, які мали значний вплив на всі сфери людської діяльності, зокрема й на видавничу справу. Поява потужних комп'ютерів і спеціалізованого програмного забезпечення покращила процес створення та виробництва друкованої продукції. Перехід до комп'ютерної верстки дозволив автоматизувати багато етапів книжкового виробництва, підвищивши точність та швидкість виготовлення макетів. Розвиток комп'ютерних технологій супроводжувався швидким прогресом у поліграфії. Поява сучасних друкарських машин уможливила високоякісний кольоровий друк і відкрила нові можливості для створення яскравих і ретельних ілюстрацій. Це також сприяло розвитку таких жанрів, як дитяча література, комікси та журнальна графіка [11, с. 95–96].

Сучасна ілюстрація графічних видань – це динамічний феномен, який є результатом тривалої еволюції, що сягає своїм корінням в античне образотворче мистецтво. Протягом століть ілюстрація зазнала значних трансформацій, відображаючи зміни в технологіях, матеріалах, естетичних

смаках та соціокультурному контексті. Сьогодні ілюстрація як невід'ємний елемент графічних видань – це синтез багатовікового досвіду та сучасних цифрових технологій. Ілюстрація не лише передає інформацію, а й відіграє роль в естетичному оформленні, емоційному впливі та створенні унікального візуального образу видання.

Сучасна книжкова графіка переживає період значного зростання, який характеризується високим етапом індивідуалізації та експериментів. Відкидаючи жорсткі норми та шаблони, сучасні ілюстратори здатні створювати унікальні візуальні образи, які відображають авторське бачення та сучасні тенденції [23, с. 49–50].

Еволюція ілюстрацій від давніх часів до сучасних мультимедійних форматів подана у вигляді графічної схеми (рис. 1.1). Ця діаграма показує, як змінювалися техніки, стилі та функції ілюстрації в кожному історичному періоді.

Рис. 1.1 – Еволюція ілюстрацій від давніх часів до сучасних мультимедійних форматів

Джерело: розроблено автором на основі [1]

Аналіз історичного розвитку ілюстрацій свідчить про їхній безперервний розвиток, зумовлений соціокультурними, технологічними та

естетичними змінами. Від наскельних малюнків, які слугували засобом комунікації та самовираження, ілюстрація перетворилася на складні цифрові роботи, котрі виконують різноманітні функції у сучасному суспільстві. Розуміння цього процесу допомагає оцінити потенціал ілюстрації як потужного інструменту передачі інформації, вираження емоцій та формування світогляду. Із розвитком цифрових технологій та глобалізації ілюстрація продовжує розвиватися, відкриваючи нові можливості для творчості та інновацій.

1.2 Термінологічний апарат мови візуальних образів

Сучасні графічні видання, які поєднують текстову та візуальну інформацію, – складне явище, що потребує системного вивчення. Розмаїття жанрів, від класично ілюстрованих книжок до інтерактивних мультимедійних проєктів, зумовлює необхідність розробки чіткої та узгодженої термінології. Це дозволить не лише точно класифікувати різні види графічних видань, а й аналізувати їхні особливості, виявляти нові тенденції та прогнозувати подальший розвиток галузі. Кожен жанровий різновид графічних книжок має свої особливості щодо оформлення, як: композиція, колір, шрифт, формат, і стиль, є необхідною передумовою для ефективної комунікації між дослідниками, дизайнерами, видавцями та іншими фахівцями, що працюють у сфері графічних видань.

Історично склалося так, що сучасний ринок графічних книг представлений широким спектром жанрів, які еволюціонували з плином часу. Кожен з цих жанрів має свої особливості, пов'язані з тематикою, форматом, читацькою аудиторією та іншими факторами. Розглянемо основні поняття та їхній взаємозв'язок:

– комікси – це динамічна форма візуальної розповіді, що базується на послідовності зображень, об'єднаних в окремі кадри. Кожен кадр видання є своєрідним «кадром» фільму, який передає певний момент дії. Текстові елементи, розміщені в спеціальних рамках, доповнюють візуальну інформацію і передають діалоги, думки та емоції персонажів. Завдяки своїй структурі комікси дозволяють створювати складні сюжети, розвивати багатогранних персонажів і досліджувати різноманітні теми. З часом комікси перетворилися з простих кумедних історій на серйозні витвори мистецтва;

– графічне оповідання є більш сучасним і точним аналогом «коміксів». Він підкреслює можливості цього жанру мистецтва передавати характерні для літератури складні ідеї, емоції та переживання. На відміну від класичних коміксів, які зазвичай асоціюються з розвагою для дітей та підлітків, графічне оповідання часто спрямоване на дорослих читачів і може розглядатися як серйозний літературний жанр. Термін також відображає еволюцію коміксу як виду мистецтва, підкреслюючи його глибоку виразність та інноваційність;

– графічні романи – це розширена форма коміксу, яка характеризується великим обсягом і глибинним сюжетом, у порівнянні з традиційними романами. Цей жанр часто використовується для дослідження складних соціальних, психологічних і філософських тем та створення багатогранних, і розвинених персонажів. Завдяки своїм літературним якостям графічні романи посідають авторитетне місце на сучасному книжковому ринку та користуються попитом від молодшої до дорослої аудиторії;

– графічні новели – це коротка форма візуального оповідання, яка дозволяє авторам експериментувати з різними форматами, стилями та темами. На противагу графічним романам, новели можуть бути повноцінною історією або частиною серії. Така гнучкість дозволяє авторам створювати як короткі, емоційно насичені історії, так і розширені сюжети.

Експериментальна природа графічних новел робить їх ідеальною платформою для нових ідей та творчих пошуків, сприяючи розвитку жанру в цілому;

- фотокомікс – це сучасна форма графічного видання, яка поєднує елементи фотографії та коміксу. Заміняючи традиційні ілюстрації реальними зображеннями, фотокомікс робить історії більш реалістичними та документальними. Персонажами таких робіт можуть бути реальні люди, або ж створені за допомогою фотомонтажу чи комп'ютерної графіки. Фотокомікс може розкривати широке коло тем, від повсякденного життя до фантастичних історій;

- артбук – своєрідний візуальний щоденник творчого процесу, який пропонує зазирнути за лаштунки фільму, гри чи іншого проєкту. Він містить унікальну колекцію концепт-арту, ілюстрацій та ескізів, що демонструють еволюцію візуального стилю від першого ескізу до фінального результату. Артбуки часто містять коментарі художника, які розкривають секрети творчого процесу та дають змогу глибше зрозуміти задум митця. Цей тип видань є цінним джерелом натхнення для художників і дизайнерів, а також цікавим предметом колекціонування для шанувальників різних видів мистецтва;

- вімельбук – це інтерактивна навчальна книжка-картинка для дітей раннього віку з деталізованими ілюстраціями та мінімальним текстовим наповненням. Завдяки своїй структурі вона стимулює дитячу допитливість, спостережливість та уяву, сприяючи розвитку мовлення, роздумів, та когнітивних навичок. Цей вид графічного видання є ефективним інструментом раннього розвитку, оскільки дозволяє дітям досліджувати навколишній світ, виявляти причинно-наслідкові зв'язки та формувати власне бачення дійсності.

Термін «комікс» охоплює широкий спектр графічних видань, які поєднують текст із зображенням для створення цілісної історії. Графічні

романи та новели – це піджанри коміксу, які відрізняються за змістовим наповненням. Артбуки та вімельбухи не є повноцінними оповідями, хоча й використовують візуальні елементи, характерні для коміксів. Артбуки зосереджені на демонстрації візуальних концепцій та дизайну, тоді як віммельбухи слугують для розвитку спостережливості, аналітичних та творчих навичок у дітей.

Фестиваль «Kyiv Comic Con» став знаковою подією в культурному житті України, підтвердивши стрімкий розвиток ринку графічних видань. Колосальна кількість відвідувачів та високий рівень зацікавленості свідчать про те, що цей жанр міцно увійшов в українську видавничу справу. Фестиваль не лише продемонстрував розмаїття українських авторів та видавництв, а й сприяв формуванню активної спільноти шанувальників коміксів. Це стимулює подальший розвиток ринку та появу нових українських письменників та ідей [16].

Графічна новела – один з найбільш швидкозростаючих сегментів сучасного книжкового ринку. Її популярність обумовлюється розмаїттям форматів, стилів і тем, які можуть задовольнити потреби цільової аудиторії. В Україні цей жанр стрімко розвивається, що свідчить про формування нової читацької спільноти. Графічні новели важливі не лише своєю розважальною функцією, а й просвітницькою та соціальною. Вони сприяють розвитку національної культури та літератури.

1.3 Співпраця автора й редактора у процесі покращення графічного продукту

Створення графічної новели – це складний творчий процес, який вимагає тісної співпраці між автором і редактором. Такий тандем відіграє важливу роль у створенні якісного видання, оскільки забезпечує злагоджену

взаємодію текстової та візуальної складових. Зазвичай автор формує концептуальну основу твору, розробляє сюжет, персонажів та загальну наративну структуру. Однак, на противагу традиційній літературі, текст графічної новели інтегрований з візуальним рядом. Як координатор творчого процесу, редактор забезпечує ефективну комунікацію між автором, художником і видавцем. Завдяки навичкам редактора можна оптимізувати текст, узгодити його дизайн і загалом підвищити якість готового продукту.

Жирун О. зазначає: «Будь-які форми спілкування можна розглядати як специфічні форми спільної діяльності людей. Можна стверджувати, що люди не просто спілкуються, а спілкуються в межах певної діяльності. Діяльність однієї людини завжди перетинається з діяльністю іншої. Спілкування і комунікативна діяльність постають невід'ємними процесами редакційної взаємодії і виконують певні функції» [10, с. 8].

Формування концепції графічної новели є головною ланкою у співпраці між автором і редактором. На початковому етапі автор презентує редактору своє бачення майбутнього твору. Це може бути детальний опис сюжету, орієнтовні ескізи персонажів, зразки діалогів або загальна концептуальна ідея. Провідне завдання автора – аргументовано представити свій задум, включаючи центральну ідею, конфлікти, головних героїв та настроїв твору. Така презентація забезпечує краще взаєморозуміння між автором і редактором й створює основу для подальшої співпраці [19, с. 10–12].

Баланс між свободою автора та настановою редактора особливо важливий на цьому етапі. Ефективна співпраця між автором і редактором ґрунтується на взаємній повазі та довірі, а редактор виступає досвідченим консультантом. Редактор пропонує автору конструктивну критику та рекомендації щодо покращення рукопису, водночас уникаючи нав'язування власного бачення та порушення авторського стилю. Оптимальною формою діалогу є відкритий обмін думками та дискусія з метою досягнення

консенсусу щодо подальшого розвитку проєкту. Такий підхід зберігає оригінальність авторської концепції й zarazом підвищує якість роботи [19, с. 16–20].

Формування художнього стилю та візуальної концепції графічної новели – наступний етап співпраці автора з редактором. Вибір художнього стилю визначає жанрову специфіку твору, створює необхідну емоційну атмосферу та надає загальний тон розповіді. Візуальні елементи, такі як кольорова палітра, шрифти, ілюстрації та дизайн обкладинки, закладають естетичну привабливість твору та відіграють важливу роль у його сприйнятті реципієнтом. Гармонія між текстовим і візуальним елементами є необхідною умовою для створення цілісного видавничого продукту та заохочує читачів до його придбання.

Також одним із головних факторів при створенні графічного видання є розробка композиційної структури та візуального оформлення. Розміщення ілюстрацій, розподіл діалогів у просторі мовних бульбашок та послідовність епізодів мають значний вплив на темп розповіді та емоційне сприйняття читача. Спільна робота автора та редактора спрямована на аналіз різних варіантів візуального оформлення, які найбільш ефективно підсилюють драматизм або, навпаки, створюють спокійну атмосферу. Цей творчий процес передбачає постійний діалог, експерименти та генерування нових ідей. Метою співпраці є створення унікального видавничого продукту, який гармонійно поєднуватиме текст із зображеннями [25].

Процес адаптації графічної новели до вимог видавничого ринку – це комплексне завдання, яке охоплює від творчої до маркетингової складових. Для того, щоб видання мало успіх на ринку, необхідно притримуватися ретельного аналізу основних етапів адаптації книжки, а саме:

- сегментація цільової аудиторії: глибоке розуміння потреб, інтересів та очікувань потенційних читачів, що дозволить створити продукт, який відповідатиме їхнім вимогам;

- аналіз конкурентного середовища: вивчаючи аналогічні видання на ринку, можна визначити сильні та слабкі сторони конкурентів і виявити незайняті ніші;
- пристосування до сучасних тенденцій: за допомогою впровадження актуальних тем, форматів та візуального рішення, можна зробити графічну новелу привабливішою для нинішніх читачів;
- розробка маркетингової стратегії: ефективна маркетингова кампанія, яка охоплює різні канали комунікації, може донести інформацію про видання до цільової аудиторії та створити позитивний імідж автора [28, с. 210–213].

Згідно з дослідженням Д. Гараган, у сучасному видавничому процесі автори та редактори мають тенденцію мінімізувати особисті стосунки. Отримані дані свідчать про низький рівень емоційної залученості та відсутність бажання будувати міцні професійні зв'язки. У конфліктних ситуаціях більшість учасників продемонстрували потяг до уникнення агресивних зіткнень між собою, що проявляється у неактивному спілкуванні та ігноруванні проблем [7, с. 47].

Наприкінці дослідження Д. Гараган пропонує низку рекомендацій щодо уникнення конфліктів у взаємодії авторів з редакторами. Зокрема, вона наголошує на важливості наступного:

- незалежно від ступеня згоди з позицією автора, редактор повинен дотримуватися професійної етики, який передбачає повагу до авторського задуму та конструктивну критику;
- розуміння основ психології конфлікту може допомогти редактору виявити потенційні джерела непорозумінь і вибрати відповідні стратегії для їхнього ефективного вирішення;
- редактор повинен створити атмосферу, в якій автор почуватиметься безпечно і вільно, висловлюючи свої ідеї та отримуючи зворотній зв'язок;

– ефективна комунікація є головним фактором уникнення конфліктів. Редактор повинен володіти навичками активного слухання, оберненого зв'язку та ведення конструктивного діалогу [7, с. 47–48].

Створення графічної новели – багатоетапний творчий процес, який передбачає тісну співпрацю між автором і редактором. Цей тандем вимагає не лише художнього таланту, а й глибоких знань щодо специфіки видавничої справи та сучасних тенденцій ринку. Роль редактора в цьому процесі особливо важлива. Він не лише координує творчий процес, а й бере участь у розробці концепції видання, контролює якість тексту та ілюстрацій і забезпечує дотримання всіх технічних вимог. Успішна співпраця між автором і редактором є запорукою створення високоякісного, конкурентоспроможного графічного видання.

1.4 Мистецтво художнього оформлення графічних матеріалів

Художнє оформлення графічних видань – це багатогранний процес, який виходить за рамки звичайного текстового візуального оформлення. Це стратегічне використання дизайну для створення естетично привабливих та ефективних комунікаційних матеріалів. Завдання художнього оформлення – привернути увагу реципієнта, а також забезпечити чітке та ефективне сприйняття інформації, підсилити зміст тексту та створити певний емоційний відгук.

Сучасні цифрові технології зробили революцію в індустрії графічного дизайну, надавши фахівцям необмежені можливості для творчості та експериментів. Перехід від традиційного друку до інтерактивних електронних форматів не лише розширив спектр інструментів дизайну, а й значно підвищив вимоги до візуальної комунікації. Цифрова трансформація перетворила дизайн із суто текстового оформлення на

потужний інструмент, який створює перше враження про видання, впливає на сприйняття інформації та визначає його успіх на ринку.

Вибір формату – першочерговий крок у процесі створення художнього оформлення видання. Від правильного вибору форматування, орієнтації сторінок, полів і кількості колонок залежить не тільки зовнішній вигляд, а й сама читабельність видання. На початковому етапі верстки всі параметри форматування можна налаштувати за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення, яке пропонує широкий спектр інструментів для створення різних макетів, що відповідають вимогам різних типів книжок [3, с. 270].

Ефективність передачі інформації в друкованих примірниках значно залежить від композиції, тобто від того, як організовані текстові та візуальні елементи на сторінці. Композиція є своєрідним каркасом, який спрямовує погляд читача, створює візуальну гармонію та забезпечує логічні переходи від одного елемента до іншого. Добре продумана композиція може вплинути на сприйняття інформації, викликати певні емоції та створити бажаний імідж видання. Основні принципи композиції ґрунтуються на законах людського сприйняття і прагненні до гармонії [24, с. 395–397].

Типографіка графічного видання відіграє важливу роль у формуванні візуального стилю та комунікативного ефекту. Вибір шрифтів, кегль, міжрядковий інтервал, вирівнювання тексту, кольорова гама та інші типографічні елементи безпосередньо впливають на сприйняття інформації читачем. Шрифти ж потужний інструмент, який створює певний настрій або тон тексту. У сучасній типографіці існує широкий вибір шрифтів, серед яких виділяють з засічками й без них. Шрифти без засічок традиційно вважаються більш придатними для друкованої продукції через їхню кращу читабельність на папері. Вони адаптовані для читання в цифровому середовищі, особливо на екранах смартфонів, завдяки своїм мінімалістичним формам. При виборі шрифту слід враховувати не тільки читабельність, а й тип видання, цільову

аудиторію та загальну концепцію. Для виділення головних елементів у заголовках та основному тексті часто використовують декоративні шрифти, які відрізняються нестандартними формами та креативним дизайном [33, с. 38–44].

Крім того, ілюстрації в літературних творах відіграють не лише декоративну роль, а й є потужним механізмом візуалізації та інтерпретації тексту. Вони доповнюють усну розповідь і дають змогу краще зрозуміти зміст. Завдяки можливості інтегрувати різну інформацію в єдиний образ, ілюстрації сприяють більш ефективному сприйняттю читачем. Висока якість – необхідна умова для того, щоб ілюстрації були ефективними. Добре продумані графічні зображення повинні бути чіткими, детальними та відповідати загальному стилю видання. Неякісні ілюстрації можуть негативно вплинути на загальне сприйняття твору, навіть якщо текст написаний на високому рівні [9, с. 115–118].

Разом з тим правильно підібрана кольорова палітра не лише прикрасить ілюстрацію, а й вплине на сприйняття читачем інформації, що міститься в ній. Окрім вибору колірної моделі, ще одним важливим аспектом є гармонія самих кольорів у композиції. Існують різні теорії барв, які допомагають створювати гармонійні та приємні поєднання. Знання основ кольорознавства дозволяє свідомо створювати кольорову гаму, що викликає бажаний емоційний відгук у читача [3, с. 271].

При створенні графічних видань, будь то електронні або друковані, найчастіше використовують дві основні кольорові моделі: RGB та CMYK. Вибір залежить від кінцевого носія зображення та вимог до якості відтворення кольору:

- модель RGB (Red, Green, Blue) отримує колір завдяки додаванню світла. Вона зазвичай використовується в електронних пристроях (моніторах, смартфонах, телевізорах) і пропонує широкий спектр кольорів, високу яскравість та насиченість зображення. Однак друк зображень, створених за

допомогою моделі RGB, може спричинити спотворення барв через відмінності у способі відтворення світла на екрані та на папері;

— модель CMYK (Cyan, Magenta, Yellow, Black) навпроти, отримує колір шляхом віднімання світла від білого паперу. У поліграфії її використовують для друку на різних типах паперу; чотири основні кольори CMYK доповнюють основні кольори RGB. Чорний додається для отримання глибших, темніших тонів і покращення якості друку [3, с. 272].

О. Пономаренко зазначає, що вдало підібрана кольорова гама ілюстрації може значно посилити її емоційний вплив на читача. Психологія кольору – потужний дизайнерський інструмент, здатний створити потрібну атмосферу та підсилити зміст тексту. Наприклад, використання червоного кольору, який традиційно асоціюється з пристрастю та коханням, є ефективним у романтичних творах. З іншого боку, синій, який пов'язують зі спокоєм і гармонією, доцільний для зображення ліричних творів [27, с. 120–123].

Художнє оформлення графічних видань – це комплексний творчий процес, який поєднує естетичні, функціональні та технічні аспекти. Метою художнього оформлення є забезпечення ефективної комунікації між автором і читачем. Сучасні технології значно розширили спектр інструментів, доступних фахівцям, уможлививши створення динамічних та інтерактивних макетів. Однак, незважаючи на технологічний прогрес, базові принципи, що закарбовані в основі художнього оформлення, такі як композиція, типографіка та кольорознавство, не змінилися.

Висновки до розділу 1

Процес створення графічного видання – це синтез літератури та візуальної культури, який вимагає комплексного підходу редактора. Редактор графічного матеріалу виступає своєрідним очільником, поєднуючи творчий потенціал автора з вимогами видавничого процесу та очікуваннями сучасного читача. Він забезпечує узгодженість тексту та ілюстрацій,

контролює якість усіх елементів видання та сприяє його конкурентоспроможності на книжковому ринку. Робота редактора над графічними виданнями вимагає глибоких знань літератури, а також мистецтва, дизайну та поліграфічних технологій.

Історичний аналіз свідчить про те, що графічне оформлення відіграло і продовжує відігравати важливу роль у розвитку літератури. Починаючи з перших спроб ілюструвати тексти, візуальне мистецтво поступово перетворилося з декоративного елементу на самостійний засіб передачі інформації та створення художніх образів. Сучасні графічні видання демонструють, що взаємодія між текстом і зображенням вийшла на рівноправний рівень.

Взаємодія між автором і редактором графічного видання – непростий, але необхідний процес, який визначає кінцевий результат роботи. Обидві сторони повинні досягти консенсусу щодо текстової та візуальної складових для створення гармонійного та цілісного примірника. Редактор виступає посередником між творчими намірами автора та вимогами видавця й координує всі етапи роботи над книгою, від розробки концепції до реалізації видання та його просування на ринку.

Художнє оформлення графічних матеріалів вимагає інтеграції тексту та зображень. Важливим у дизайні є вибір стилю ілюстрації, типографіки та кольору. Візуальна концепція часто визначає враження від твору і передає його оригінальність та атмосферу.

Отже, теоретичною основою роботи редактора графічної новели є сукупність знань, що охоплюють як історичні аспекти розвитку ілюстрацій, так і практичні навички, які організовують творчий процес і забезпечують високий рівень художнього оформлення. Поєднуючи ці знання та навички, редактор сприяє створенню якісного продукту, який відповідає сучасним тенденціям ринку та потребам цільової аудиторії.

РОЗДІЛ 2

СУЧАСНИЙ СТАН І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ГРАФІЧНИХ ВИДАНЬ У КНИЖКОВІЙ ІНДУСТРІЇ

2.1 Тенденції розвитку ринку графічних книг в Україні

Графічні новели та комікси, як форма синтезу літератури та образотворчого мистецтва, вже давно представлені у культурному просторі багатьох країн. В Україні цей жанр переживає період стрімкого зростання. З одного боку, це пов'язано зі світовими тенденціями, такими як зміна читацьких звичок, зростання інтересу до візуального сторителінгу та вплив поп-культури і кіноіндустрії. А з іншого боку, поява спеціалізованих українських видавництв з випуску графічних видань сприяла популяризації жанру та розширенню цільової аудиторії. Незважаючи на ці позитивні тенденції, український ринок коміксів все ще має значний потенціал для розвитку.

Історично склалося, що в Україні комікси довгий час сприймалися як розважальний продукт для дітей. Такому враженню сприяла обмежена доступність україномовних видань та низький культурний статус жанру. Проте з розвитком світового ринку коміксів та зміною культурних пріоритетів українського суспільства ситуація почала змінюватися. Якісні переклади міжнародних бестселерів та оригінальні твори українських авторів потрапили на український книжковий ринок, сприяючи зростанню інтересу до жанру.

Український ринок графічних книг почав активно розвиватися у 2010-х роках завдяки цілеспрямованій діяльності таких видавництв, як Vovkulaka, Ірбіс Комікси та Рідна Мова. Активна локалізація популярних зарубіжних коміксів та підтримка українських авторів, ініційована цими видавництвами,

сприяла створенню різноманітного та якісного контенту на вітчизняному ринку. Цей процес не лише задовольнив зростаючий попит на іноземні бестселери, а й створив сприятливі умови для розвитку українських графічних видань.

Великого значення набула публікація графічного роману «Даогопак» видавництвом Nebeskey у 2012 році – значна подія у розвитку українського коміксу. Це був новаторський проєкт, який не лише задовольнив зростаючий попит на якісний український контент, а й познайомив широку аудиторію з українським фольклором та міфами, запропонувавши їх у сучасному, доступному форматі графічних матеріалів [21, с. 1221].

Динаміка розвитку українського ринку коміксів тісно пов'язана зі зміною культурних подій сучасного суспільства. Інтеграція України у світовий інформаційний простір, поширення інтернету та соціальних мереж сприяли популяризації графічних книжок серед молоді. Активна участь українських читачів у глобальних онлайн-спільнотах, присвячених коміксам, створила попит на якісну, локалізовану продукцію. Видавці також активно використовують маркетингові інструменти для залучення нових читачів. Вони просувають свої комікси, організовуючи масштабні заходи, такі як Comic Con Ukraine, та використовують соціальні мережі для створення активних фан-спільнот. Крім того, співпраця з міжнародними партнерами, зокрема великими видавництвами з культовими франшизами, дозволяє українським видавцям пропонувати аудиторії різноманітний спектр якісної продукції [5, с. 107–108].

Активне впровадження графічних видань на вітчизняний ринок зумовлений діяльністю провідних видавництв, які є лідерами у популяризації та розвитку цього напрямку. Видавничі портфелі цих видавництв демонструють різноманітні підходи до зацікавлення аудиторії: від локалізації міжнародних бестселерів до підтримки українських авторів. Нижче детальніше розглянемо характеристику цих лідерів ринку.

«Vovkulaka» відіграла кардинальну роль у формуванні українського ринку коміксів: видавництво було засноване у 2017 році та швидко здобуло репутацію надійного партнера для шанувальників коміксів. Спеціалізація на цьому жанрі дозволила компанії каталогізувати великий вибір видань, а одним із ключових напрямів діяльності «Vovkulaka» є адаптація міжнародних бестселерів. Співпраця з найбільшими західними видавництвами забезпечує українським читачам доступ до найкращих зразків світової літератури графічних книжок. Прикладами такої співпраці є видання серії «Відьмак» Пола Тобіна та культових історій про Бетмена. Видавництво також активно підтримує українських письменників і надає їм платформу для реалізації своїх творчих ідей. Видання серії «Серед овець» Олександра Корешкова та серії «Кобзар» Іллі Бакути демонструє підтримку від компанії до розвитку вітчизняних авторів.

Видавництво «Рідна Мова» співпрацює з такими гігантами книжкової індустрії, як DC Comics та Vertigo, компанія надає українським читачам доступ до культових серій та знайомих персонажів. Локалізація книжок з такими героями, як Бетмен, Джокер тощо, стала важливим кроком у знайомстві українських читачів з коміксами. «Рідна Мова» не лише перекладає та видає комікси, а й активно популяризує цей жанр. Видавництво організовує презентації та зустрічі з авторами, бере участь у книжкових ярмарках, щоб підвищити попит на графічні видання.

«Ірбіс Комікси» знайомлять молоду українську аудиторію з графічними виданнями. Видавництво не лише перекладає всесвітньо відомі серії, а й бере активну участь у створенні контенту українською мовою. Адаптуючи такі популярні серії, як «Смурфи», «Ірбіс Комікси» залучає юних читачів і представляє класику світової літератури в доступній та розважальній формі.

Видавництво «UA Comix» має різнопланові варіації жанрів, від історичних драм до сучасної фантастики. Різноманітність тем допомогла

компанії сформувати власну читацьку аудиторію. Серед найвідоміших проєктів «UA Comix» – сучасна адаптація шедевр світової літератури «Гамлет» та документальний графічний роман «Іду на штурм» про бійців 3-ї окремої штурмової бригади, який став літературною пам'яткою захисникам України.

Український ринок графічних видань демонструє стійку тенденцію до зростання, але стикається з низкою викликів. Незважаючи на зростаючу популярність коміксів серед молоді, жанр все ще сприймається як нішевий. Відсутність суспільного визнання коміксу як самостійного виду мистецтва та стереотипи щодо жанру є основними перешкодами для подальшого розвитку. Інша проблема – домінування на ринку саме перекладних видань. Адаптація міжнародних бестселерів сприяє популяризації коміксу, але не розвиває національні примірники. Недостатня кількість українських авторів та відсутність достатньої державної підтримки є факторами, які стримують розвиток оригінальних українських графічних книжок. Тим не менш, перспективи розвитку ринку – багатонадійні. Зростаюча кількість шанувальників коміксів, активні видавництва, що спеціалізуються на цьому жанрі свідчать про те, що український ринок коміксів має великий потенціал.

2.2 Міжнародний досвід розвитку графічних публікацій

Графічні видання охоплюють стрімкий процес розвитку як поєднання візуального мистецтва та літератури. Вони все більше приваблюють потенційну аудиторію різного віку та культур, змінюючи уявлення про художню літературу й поглиблюючи її межі. Високий інтерес до графічних новел можна пояснити кількома чинниками. По-перше, візуальна привабливість жанру робить його захопливим для читачів, які традиційно не отримують задоволення від читання. По-друге, велике розмаїття тем і жанрів

графічних книг дозволяє реципієнтам задовольнити найрізноманітніші смаки. По-третє, розвиток цифрових технологій сприяв поширенню графічних матеріалів.

А от вагомий вплив на розвиток графічних публікацій мають саме географічні особливості різних країн і регіонів. Кожна культура має власні візуальні традиції та наративи, відображені в графічних творах. Наприклад, японська манга, американські комікси та європейські банд-десини мають свої особливості та цільову аудиторію.

Хоча історія графічних публікацій сягає глибокої давнини, сучасний ринок сформувався лише наприкінці XIX століття. З появою перших коміксів про супергероїв, прикладом яких стала серія про Супермена, цей жанр почав захоплювати серця та думки читачів по всьому світу. Поєднання візуального мистецтва та літератури в графічних виданнях створило унікальний формат, який дозволив донести складні ідеї та емоції до широкої аудиторії. Доступність коміксів, їхні можливості приваблювати читачів різного віку та соціального статусу, а також постійний розвиток технологій друку та розповсюдження сприяли їхньому швидкому поширенню [4, с. 31].

Японський художник Кацусіка Хокусай заклав основи майбутніх графічних видань своїми ксилографіями, які згодом отримали назву «манга». Роботи Кацусіки Хокусая є найбільш раннім прикладом використання серії малюнків для передачі сюжету та емоцій. Паралельно з розвитком манги в Японії, важливий процес формування графічної історії відбувався в Європі. Швейцарський художник Родольф Топфер створював комікси для дітей, які не лише розважали юних читачів, а й розвивали нові форми та прийоми візуальної оповіді. Творчість Топфера стала важливим етапом у розвитку європейських графічних публікацій. Творчість Хокусая і Топфера доводить, що вже з XIX століття художники з різних країн інтуїтивно розуміли можливості поєднання візуального мистецтва з літературою. Їхня творчість стала підґрунтям для подальшого розвитку графічних книжок [4, с. 31–32].

Цифрова революція кардинально змінила книжкову індустрію жанру коміксів. Онлайн-платформи, такі як Webtoon (Південна Корея) та ComiXology (США), не лише доповнили аудиторію цього жанру, а й змінили спосіб виробництва, розповсюдження та споживання. Інтерактивні формати, персоналізація контенту та доступність зробили читання коміксів більш привабливим не лише для молоді, а й для тих, хто раніше не цікавився цим жанром.

Світовий ринок графічних видань надзвичайно динамічний та різноманітний. Його можна поділити на кілька основних регіонів відповідно до їхніх культурних, економічних та історичних особливостей:

- Сполучені Штати Америки традиційно вважаються батьківщиною сучасних коміксів про супергероїв. Компанії Marvel та DC Comics, засновані в середині XX століття, відіграли ключову роль у формуванні жанру. Вони створили складні міфології з персонажами з надзвичайними здібностями, які втілювали американські цінності та ідеали. Комікси про супергероїв відіграли важливу роль у формуванні масової культури. Вони відображали соціальні та політичні зміни і слугували засобом ескапізму. Герої коміксів стали символами боротьби за справедливість, захисту слабких і протистояння злу. Велику перевагу у популяризації коміксів мало кіно. Той факт, що фільми, зняті за коміксами Marvel і DC, стали найкасовішими у світі, свідчить про величезну популярність цього жанру. Екранізації не лише розширили аудиторію графічних видань, а й дозволили створити нові візуальні образи та інтерпретації улюблених персонажів.

- Японська манга – один з найважливіших проявів сучасної японської культури. Манга відображає особливості країни та позитивно впливає на формування японської ідентичності. Глибоко вкорінена в історію країни та традиції, манга постійно розвивається, адаптуючись до змін у суспільстві. Вона має різнопланову тематику: від історичних саг до наукової фантастики, від романтики до бойових мистецтв. За останні кілька десятиліть манга

захопила серця мільйонів читачів у всьому світі. Це сприяло поширенню японської культури, мови та традицій. Глобалізація та розвиток інтернету створили міжнародну фан-спільноту, яка дозволяє шанувальникам манги з різних країн обмінюватися інформацією, створювати фан-арти та косплеї.

– Європейський ринок графічних публікацій характеризується гарною репутацією щодо авторської свободи та експериментів. На відміну від американських коміксів, які орієнтовані на масову аудиторію і часто мають супергеройську тематику, європейські автори більше схильні до авторського самовираження та дослідження складних соціальних і філософських питань. «Casterman» і «Dargaud» є одними з найстаріших і найпрестижніших європейських видавництв, які спеціалізуються на графічних виданнях. Вони публікували роботи таких відомих авторів, як Ерже, Жан Жиро та інші. Європейські графічні книжки відіграють важливу роль у розвитку світової індустрії коміксів. Вони збагачують культурний ландшафт, пропонуючи читачам різні перспективи та інтерпретації реальності [20, с. 11–14].

Динамічність світового ринку графічних видань свідчить про зростаючий інтерес до цього виду літератури. Цифрові технології не лише спростили процес створення та розповсюдження графічних публікацій, а й започаткували нові інтерактивні формати, зробивши цей жанр ще більш привабливим для широкої аудиторії. Соціальні мережі допомогли створити глобальну спільноту шанувальників графічних книг, що сприяло подальшому зростанню ринку. Америка, Японія та Європа – лідери у виробництві та споживанні коміксів. Кожен з цих регіонів має свої особливості. А взаємодія між цими регіонами сприяє розвитку нових тенденцій та стилів у світі графічних видань. Автори з різних країн співпрацюють, їхні роботи перекладають та видають в інших країнах. Це сприяє глобалізації ринку графічних новел і створенню спільного світового культурного простору.

2.3 Вікова сегментація аудиторії графічних новел

Графічні новели посідають дедалі важливіше місце в сучасному культурному просторі як інтеграція літератури з візуальним мистецтвом. Потенціал оповіді, емоційного впливу та інтелектуального залучення значно розширив межі традиційної літератури. Поєднання тексту та візуального ряду дозволяє авторам створювати багатопланові історії, які водночас розважають та спонукають до роздумів. Сучасні графічні новели охоплюють широкий спектр жанрів і тем: від класичних пригодницьких історій до експериментальних творів, які виходять за межі традиційних жанрових соціальних питань. Таке розмаїття дозволяє їм задовольняти потреби широкого кола читачів, від підлітків до дорослих, від любителів легкого читива до шанувальників складних філософських концепцій. Важливим аспектом успіху графічних видань є їхня можливість адаптуватися до змін у суспільстві. Вони відображають актуальні соціальні проблеми, культурні тенденції та технологічний розвиток.

Графічна книжка – ефективний інструмент для розвитку навичок читання для дітей молодшого віку завдяки своєму унікальному формату, який поєднує текст і малюнки. Численні ілюстрації, чіткі шрифти та прості вирази привертають увагу дитини і роблять процес читання цікавим та захоплюючим. Крім того, графічні новели сприяють розвитку таких базових навичок, як концентрація уваги, пам'ять, критичне мислення та емоційний інтелект.

Роль ілюстрацій у дитячих книжках змінюється разом із віком дитини. Для дошкільнят ілюстрації часто є основним носієм інформації, тоді як для дітей старшого віку ілюстрації відіграють допоміжну роль, посилюючи емоційний вплив тексту та сприяючи глибшому розумінню змісту. У розвитку дитячого художнього сприйняття виділяють кілька етапів, кожен з яких має свої особливості:

– для дітей дошкільного віку 3-5 років, які тільки починають досліджувати світ книжок, ілюстрації є важливим джерелом інформації. Вони слугують візуальним підтвердженням усного тексту і сприяють розвитку уяви та фантазії. Тому для цієї вікової групи особливо важлива якість ілюстрацій: яскравість, простота композиції та емоційність зображень. Малюнки повинні відповідати віковому рівню дитини і бути зрозумілими для них;

– діти молодшого шкільного віку (6-11 років) стають більш самостійними читачами, і разом з цим, функціонування ілюстрацій змінюється. Малюнки перестають бути основним джерелом інформації, але вони доповнюють текст, посилюють емоційний вплив і поглиблюють розуміння змісту. Ілюстрації допомагають дітям уявити події, персонажів і місця, описані в тексті, і сформувати загальне уявлення про твір;

– попит на ілюстрації змінюється саме в підлітковому віці (12-15 років), коли активно розвивається абстрактне мислення та уява. Молоді люди шукають у книжках не лише розвагу, а й можливість пізнати себе та замислитися над сенсом життя. Ілюстрації для молоді мають бути універсальними, здатними викликати різні емоції й різні інтерпретації. Вони мають бути стилізованими, символічними, а іноді навіть провокаційними [32, с. 59–62].

Графічні новели посідають важливе місце в культурному просторі сучасної молоді, задовольняючи їй запит на нові форми оповіді та самоідентифікації. Розмаїття жанрів графічних видань: манга, комікси про супергероїв, наукова фантастика, фентезі пригоди тощо – дозволяє читачам знаходити історії, які резонують з їхніми власними цінностями та досвідом. Формат дозволяє авторам передавати складні ідеї та емоції, роблячи їх доступними для широкого кола читачів. Графічні публікації відіграють важливу роль у формуванні світогляду молоді та сприяють розвитку таких навичок, як: емпатія, критичне мислення, креативність та культурна

компетентність. Крім того, графічні новели є ефективним інструментом для вивчення мови та літератури. Візуальні елементи полегшують сприйняття інформації, а інтерактивні елементи, які часто зустрічаються в цифрових версіях графічних видань, роблять процес навчання ефективнішим.

Поєднуючи літературу з візуальним мистецтвом, графічні новели стають сучасним культурним феноменом і завойовують дедалі більше цільової аудиторії. Спочатку цей жанр був орієнтований насамперед на юних читачів, але сьогодні він також активно приваблює дорослих, які цінують глибину та різноманітність графічних історій. Синтез тексту та зображень дозволяє авторам висловлювати складні ідеї більш виразно та різнобічно, порівнюючи з традиційною прозою. Читачі не лише насолоджуються захопливою історією, а й мають унікальну можливість зануритися в атмосферу твору, співпереживати персонажам та аналізувати порушені автором теми.

Колісник О. вважає, що: «Вітчизняний ринок графічних видань наразі переживає величезне зростання, все більше книжкових видавців звертають увагу на комікси й одночасно з'являються нові видання. Цільова аудиторія українського ринку графічних книжок, що дійсно цікавиться і слідкує за новинками, – це люди від 23 до 35 років. Серед робіт, що нині випускаються в Україні – переважна більшість дорослої літератури. Часто сюжети патріотичні, хоча нині набувають популярності супергерої й фантастика через вплив американського медіапростору. Також збільшується кількість гумористичних та дитячих коміксів» [14, с. 23].

Графічні новели є ефективним інструментом розвитку когнітивних та емоційних навичок у дітей. Яскраві ілюстрації, прості сюжети та велика кількість візуальної інформації стимулюють уяву, розвивають мовлення та пізнавальні процеси. Крім того, графічні історії допомагають дітям засвоювати нові поняття та розвивати емпатію. Молодь знаходить у графічних публікаціях те, що відображає їхні інтереси, проблеми та

цінності. Формат дозволяє їм досліджувати складні соціальні та психологічні теми, формувати власну думку та висловлювати її. Також вони сприяють розвитку критичного мислення та аналітичних навичок. Дорослій аудиторії імпонує глибина сюжету, тематична актуальність та художній рівень сучасних графічних видань. Цей формат дозволяє авторам висловлювати складні ідеї більш виразно та різнобічно ніж у традиційній прозі.

Висновки до розділу 2

Світовий ринок графічних новел переживає період стрімкого зростання, що свідчить про зміну смаків читачів до сучасної літератури. Японська манга, як провідний жанр коміксів, вже давно вийшла за межі національних кордонів і стала глобальним культурним феноменом. Її вплив на світову культуру також можна побачити в моді, кіно, анімації та інших видах мистецтва. Європейські та американські графічні видання також активно розвиваються і завойовують все більшу читацьку аудиторію. Цифрові технології сприяли поширенню цього жанру, дозволяючи читачам легко отримувати доступ до улюблених творів через смартфони, планшети та комп'ютери.

Хоча український ринок графічних новел і відстає за обсягами від розвинених ринків Європи та США, він демонструє стійку тенденцію до зростання. Це свідчить про зацікавленість у цьому динамічному секторі книжкової індустрії як українських видавців, так і читачів. Одним із найважливіших чинників цього процесу є активна адаптація міжнародних бестселерів у графічні формати, що сприяє залученню нових читачів та розширенню цільової аудиторії. Крім того, українські автори все частіше звертають увагу на цей жанр, створюючи оригінальні твори, які вирізняються тематичним розмаїттям та високою художньою майстерністю.

Дослідження читацької аудиторії графічних публікацій свідчить про широке розмаїття жанру та їхню можливість задовольняти потреби різних

груп населення. Незалежно від віку, читачі знаходять у цьому форматі щось особливе, що резонує з їхніми інтересами та цінностями.

Загалом поєднуючи літературу та візуальне мистецтво, графічні новели ідеально адаптовані до сучасних культурних тенденцій та потреб реципієнтів різного віку. Цей формат не лише розважає, а й виконує важливі освітні, соціальні та культурні функції. Популярність графічних книжок у всьому світі має стійку тенденцію до зростання завдяки їхній здатності доносити складні ідеї у зрозумілий та захопливий спосіб. Український же ринок, хоча й перебуває на ранніх етапах розвитку, проте має значний потенціал зростання.

РОЗДІЛ 3

ТВІР ІВАНА ФРАНКА «СОЙЧИНЕ КРИЛО» ЯК ЛІТЕРАТУРНИЙ МАТЕРІАЛ ДЛЯ ГРАФІЧНОЇ НОВЕЛИ

3.1 Історичний контекст написання твору «Сойчине крило»

«Сойчине крило» – це один з найвизначніших творів пізньої творчості Івана Франка. Написана на зламі століть, ця новела передає складні процеси, які відбувалися в українському суспільстві та світовій культурі. «Сойчине крило» – це не просто драматична історія про любов, а й глибокий психологічний аналіз, роздуми про сенс життя та місце людини у світі.

Кінець XIX – початок XX століть були періодом значних соціокультурних трансформацій в Україні під гнітом двох імперій. Галичина була одним із осередків культурного життя в Україні, хоча й мала певні автономні права, проте перебувала під тиском політичних і соціальних умов. Соціальна нерівність, економічна експлуатація та політичні репресії створили складний культурний контекст, який значною мірою вплинув на світогляд української інтелігенції того часу. Іван Франко, як видатний представник цього інтелектуального класу, відобразив у своїх творах усі соціальні складнощі того періоду. Його твори, забарвлені патріотизмом і соціальним протестом, зробили значний внесок у розвиток української літератури. Однак, незважаючи на свою активну громадську позицію, Франко був також глибоким психологом і міг проникати в найпотаємніші куточки людської душі. У новелі «Сойчине крило» автор відходить від традиційних суспільно-політичних тем і зосереджується на аналізі внутрішнього світу своїх героїв та складних людських стосунків. Твір можна розглядати як своєрідний психологічний експеримент, в якому автор досліджує межі людської психіки та її реакції на зовнішні обставини

і внутрішні конфлікти. Поворот до аналізу людської душі у книзі не випадковий. Він відображає еволюцію творчості Франка та його прагнення глибше зрозуміти людську природу. Твір можна розглядати як місток між ранньою соціально-критичною творчістю письменника та його пізніми філософськими роздумами [26, с. 181–183].

Початок ХХ століття став епохою модернізму, який значно вплинув на європейську літературу. Цей напрям, який зосереджувався на внутрішньому світі людини та символічних образах, знайшов своє відображення і в творчості Івана Франка. Новела «Сойчине крило» є яскравим прикладом того, як письменник майстерно поєднував класичні традиції з новаторськими здобутками модернізму.

Невичерпним джерелом натхнення для творчості Івана Франка було його особисте життя, яке мало розмаїття яскравих емоцій і глибоких переживань. Особливо гостро письменник переживав перепони в коханні, котрі відобразилися в багатьох його творах. У новелі письменник звертається до цієї теми, створюючи образ жінки, яка прагне відновити втрачені стосунки. Завдяки формі листа, письменник занурює читача у внутрішній світ героїні, дозволяючи відчувати всю глибину її почуттів, сподівань та розчарувань. Такий літературний прийом є типовим для модернізму, який віддавав перевагу психологічному аналізу та дослідженню внутрішнього світу людини.

Під час написання «Сойчиного крила» Іван Франко вже мав великий літературний досвід, який пройшов довгий та складний шлях. Однак, за зовнішнім успіхом крилася глибока особиста драма. Невдачі в коханні, погіршення здоров'я та відчуття соціальної ізоляції залишили свій відбиток на душі митця. Ці складні переживання знайшли відображення в його творчості, надавши їй інтимного й рефлексивного характеру. «Сойчине крило» стало своєрідним літературним щоденником, в якому письменник

поділився з читачами своїми найпотаємнішими думками та почуттями [29, с. 96–98].

Новела з'явилася у часи, коли українська література переживала період активного пошуку нових форм і тем. Франко, як один із лідерів цього процесу, прагнув вивести українську літературу на новий рівень, орієнтуючись на європейські зразки. Його твір не лише розширював межі української прози, а й демонстрував здатність національної літератури долучатися до загальноєвропейського літературного процесу.

Лист як основний засіб розповіді, допоміг письменнику передати читачеві всю глибину емоційних переживань героїв, створивши їхні яскраві психологічні портрети. Такий підхід був новаторським для української літератури того часу.

Детальніше ділиться про це у своїй праці Голод Роман: «У власних естетичних пошуках письменник часом випереджав розвиток світового літературного процесу. Він зумів творчо засвоїти не тільки елементи побутуючих у тогочасній літературі романтизму, реалізму, натуралізму, але й напрямів, які за життя Франка тільки формувалися» [8, с. 365].

Отже, «Сойчине крило» – це не просто літературний витвір, а й своєрідне віддзеркалення епохи. Іван Франко, звертаючись до вічних тем кохання, самотності та пошуку сенсу життя, робить свою книгу актуальною для читачів різних поколінь. Водночас, новела є свідченням того, як українська література інтегрувала в загальноєвропейський культурний контекст, досягаючи модернізму та психологізму. Завдяки твору ми можемо не лише глибше зрозуміти творчість письменника, але й відчутти дух часу, в якому він жив і творив.

3.2 Структура та композиція новели як основа для графічного видання

«Сойчине крило» Івана Франка – це не просто літературний твір, а й справжній скарб для художника. Епістолярна форма, яка лежить в основі новели, створює унікальну можливість для візуального відтворення внутрішнього світу героїв. Багата символіка та психологічна глибина тексту відкривають широкий простір для творчої інтерпретації.

Основа твору – лист, який героїня пише своєму колишньому коханому. Така структура дозволяє заглибитися в емоційний стан персонажів і створює відчуття інтимності та безтурботності. Читач стає свідком одкровення, котре розкриває драматичну історію любові, втрати та переосмислення життєвих цінностей. Ця одноактна структура побудована на розвитку внутрішнього конфлікту, який поступово розкривається завдяки спогадам та аналізу почуттів героїні. Твір можна поділити на кілька частин, які відповідають основним етапам розвитку сюжету:

- вступ: героїня звертається до адресата;
- основна частина: де за допомогою спогадів передається історія їхніх стосунків;
- кульмінація: відображає душевний біль і усвідомлення головної героїні про скоєне;
- кінцівка: має відкритий фінал, який пропонує реципієнтам поринути до роздумів стосовно завершення [30].

Композиція новели ґрунтується на контрасті минулого зі сьогоденням, який дозволяє розкрити перед читачем внутрішній світ героїні. Образ сойки, як символ зламаного крила, пронизує весь твір, відображаючи її душевну рану й прагнення свободи. Назва твору – характерна частина композиції, об'єднуючи всі сюжетні лінії і підкреслюючи основну ідею – боротьбу за щастя та внутрішню єдність з собою [30].

Як зазначає Ленська Світлана: «Самостійного значення набуває надіслане в листі сойчине крило, назва якого стала заголовком твору. Звісно, сучасному читачеві важко сприймати як романтичний прийом вкладення в лист крила власноруч забитої Манею пташки. У своєму посланні вона вмотивовує це вбивство ревнощами до птиці. І покладає надію, що це крило, символ їхнього взаємного кохання і щасливих днів, проведених разом у лісі, пробудить світлі спогади у Массіно» [18, с. 27].

Глибина психології новели вражає. Завдяки листу головної героїні аудиторія стає свідком її внутрішнього світу, який розкривається у всій своїй складності. Природа стає тут не просто бекграундом, а й активним учасником розв'язки, символізуючи різні стани душі. Сойка, сніг, вітер – це не лише образи, а й дзеркала, які відображають її переживання. Візуалізація цих символів у графічному виданні могла б додати твору ще більшої глибини та виразності.

Епістолярна форма «Сойчине крило» дозволяє читачеві не просто читати, а й співпереживати героїні, будучи своєрідним співрозмовником. У графічному оформленні це можна передати, виділяючи текст листа як окремий елемент на сторінці, використовуючи різноманітні шрифти та ілюстрації. Підтверджує цю думку робота Марченко Надії: «Рисунок допомагає висловити складний задум митця, передати форму й об'єм, рух і психологію персонажів, передати сприйняття глибини простору та наповнити його необхідними предметами» [4, с. 36].

Багата символіка та різнопланова експресивність, наявні у творі, вимагають особливого підходу до візуалізації. Наприклад, сцени щасливого дитинства можна відобразити в теплих, м'яких тонах, створюючи атмосферу спокою та безтурботності. Натомість, сцени самотності й внутрішньої боротьби потребують контрастних, холодних кольорів, щоб підкреслити драматизм ситуації.

Структура та композиція «Сойчине крило», з її акцентом на внутрішньому світі героя та різноманітною символікою, є надзвичайно цінним матеріалом для художньої інтерпретації. Ілюстрації до цієї новели можуть стати не просто доповненням тексту, а й самостійним мистецьким твором, який розкриє перед читачами нові сторони змісту. Графічне видання дозволить по-новому відчувати емоційну напругу, яка панує в новелі, та глибше проникнути в психологічні портрети героїв. Крім того, ілюстрації можуть допомогти розширити інтерпретацію символів, які використовуються у книзі та запропонувати нові асоціації та підтексти. Таким чином, графічне видання «Сойчине крило» може стати не лише привабливим об'єктом мистецтва, а й цінним інструментом для вивчення і розуміння цього видатного твору української літератури.

3.3 Психологічні аспекти розкриття персонажів та їхньої взаємодії

«Сойчине крило» Івана Франка – це не лише історія кохання, а й психологічна драма, яка занурює читача у вир людських емоцій та переживань. Твір є своєрідним психоаналізом душі головної героїні, в якому автор майстерно розкриває складні механізми розвитку особистості під впливом соціуму, кохання та життєвих труднощів. Романтична лінія, яка проходить через увесь твір, слугує лише фоном для розкриття духовного світу Марії. Крізь призму кохання ми спостерігаємо еволюцію її особистості та боротьбу зі страхом і сумнівами. Франко зображує не зовнішні події, а саме її внутрішні переживання, пошуки сенсу життя та свого місця у світі. Важливою темою новели є конфлікт між особистими бажаннями та соціальними нормами. Героїня постає перед складним вибором і мусить прийняти наслідки свого рішення. Цей конфлікт має велике значення сьогодні, коли особистість все частіше стикається з необхідністю

самостверджуватися в сучасному суспільстві. «Сойчине крило» – це психологічний експеримент, який досліджує межі людської психіки. Новела викликає у читача цілу гаму емоцій, спонукаючи його до роздумів про сенс життя, кохання, свободу та відповідальність.

Бондарчук К. та Чумаченко О. стверджують, що: «У «Сойчиному крилі» порушено традиційний гендерний аспект у зображенні міжособистісних стосунків. Саме жінка стає активним суб'єктом подій. Вона долає складний і досить суперечливий, непевний шлях набуття досвіду: злегковаживши почуттями, тікає від коханого. У пошуках пригод і незвичайних пристрастей долає такі випробування, які під силу лише сильній особистості. Герой же твору знаходить, як йому здається, вихід в усамітненні, ретельно витворивши світ ізоляції» [6, с. 11].

Марія постає перед читачем як багатогранна й складна особистість, чий внутрішній світ є справжнім джерелом драматизму твору. Її лист до коханого – це не просто послання, а своєрідна психологічна сповідь, в якій Франко детально розкриває еволюцію її душевних переживань. Внутрішній світ головної героїні сповнений контрастів. З одного боку, вона відчуває глибокий біль та розчарування, а з іншого – прагне до гармонії і спокою. Вона звинувачує себе в тому, що стала причиною власного нещастя з Хоמוю, але водночас мріє про щасливе майбутнє. Ці протилежні почуття постійно зіштовхуються в її душі, створюючи внутрішню напругу. Образ Мані не можна розглядати окремо від соціального контексту того часу. Вона є представницею жінки ХХ століття, яка стикається з обмеженнями, котрі накладають на неї суспільство. Її доля – це доля багатьох жінок, які прагнуть самореалізації, але змушені миритися з роллю, відведеною їм суспільством [6, с. 13–17].

Образ «відлюдника» вказує на те, що головний герой Хома відчуває себе ізольованим від суспільства. Він свідомо обирає самотність, занурюючись у світ своїх думок і переживань. Завдяки зверненню до нього

у листі Марія неначе відновлює діалог, який раніше був розірваний. Відсутність прямої участі адресата в тексті лише підсилює його символічне значення, виконуючи роль слухача та невидимого співрозмовника. Такий художній прийом створює особливий ефект присутності [15, с. 19–21].

Лист героїні – це не просто послання, а спроба зцілити рани минулого. Через сповідь про свої почуття та вчинки, вона намагається знайти внутрішню гармонію та прощення. Емоційна напруга в тексті нарастає завдяки контрасту між спогадами про щасливе минуле і болісною реальністю сьогодення. Відкритий фінал новели підкреслює, що процес одужання є тривалим і складним, а справжнє прощення може бути досягнуте лише з плином часу.

Як пише Колінько Олена: «І. Франко показав «подвійні стандарти» в стосунках між людьми: герої неоромантичної новели, «вихоплені» з маси, маючи «розширені права», не змогли ними скористатися, бо були, на жаль, занадто раціональними і корисливими. Їх вольові зусилля мають оцінний результат зі знаком «мінус», що призводить до спустошення душі, абсурдності буття. Відкритий фінал новели підтверджує саме цю думку» [13, с. 66].

Як майстер психологічної прози, Іван Франко створив чимало яскравих образів, які й досі зачаровують читачів своєю глибиною та розмаїттям. Його детальний аналіз внутрішнього світу персонажів, їхніх переживань та внутрішніх конфліктів є цінним матеріалом для сучасних психологів та літературознавців. Психологічні портрети героїв Франка – цінне джерело для розуміння людської психіки. Автор майстерно розкриває складні механізми формування особистості, вплив соціального середовища на внутрішній світ людини, а також універсальні проблеми, з якими стикаються люди в різні історичні періоди. Актуальність дослідження психологічних аспектів у творчості Франка пояснюється зростаючим інтересом до питань психічного здоров'я в сучасному суспільстві. Психоаналіз літературних образів дозволяє

виявити універсальні закономірності людської психіки та допомагає краще зрозуміти себе та інших людей.

Висновки до розділу 3

Загалом «Сойчине крило» – це не просто літературний твір, а своєрідний документ епохи, який відображає складні соціальні та культурні процеси кінця XIX – початку XX століття. Іван Франко майстерно поєднує традиції та новації, створюючи універсальну новелу, яка дотична до вічних тем людського буття. Графічна адаптація може допомогти сучасному читачеві краще зрозуміти історичний контекст видання та глибше проникнути у внутрішній світ героїв.

Епістолярний стиль, як основа сюжету, дає унікальну можливість глибоко проаналізувати психологію персонажів. Як інтимна форма спілкування, листи дозволяють зазирнути в найпотаємніші закутки свідомості головних героїв, розкриваючи їхні приховані думки та почуття. У контексті графічних новел листи є не лише літературним прийомом, а й потужним візуальним інструментом, який може передати емоційний стан персонажа через міміку, жести та атмосферу, в якій написаний лист. Ілюстрації можуть передавати невербальні сигнали, які неможливо виразити словами, наприклад, почерк, вираз обличчя та інше. Це може забезпечити цілісний образ героя та краще розуміння його внутрішнього світу.

Іван Франко використовує різноманітні художні засоби, щоб передати психологічний стан героїні. Це і внутрішній монолог, і описи природи, і символіка. Завдяки цьому ми бачимо не просто зовнішні події, а глибинні процеси, які відбуваються в душі Марії під час всього сюжету. Монолог героїні – не лише звернення до адресата, а й розмова з самою собою, спроба розібратися у власних почуттях і думках.

Глибока психологія персонажів, історичний контекст та складна композиція роблять «Сойчине крило» багатогранним твором, який може бути інтерпретований різноманітними художніми засобами, зокрема, у форматі

графічної новели. Означене цілком відповідає сучасному запиту читацької аудиторії, як реальної, так і потенційної, на збільшення обсягу графічного контенту та використання оригінальних графічних інструментів.

РОЗДІЛ 4

ГРАФІЧНА АДАПТАЦІЯ ТВОРУ ІВАНА ФРАНКА «СОЙЧИНЕ КРИЛО»

4.1 Концептуальні основи візуального світу видання

Графічна адаптація новели Івана Франка «Сойчине крило» – це амбітний міжмистецький проєкт, метою якого є створення комплексного злиття твору, який поєднує літературну глибину та філософську багатогранність першоджерела з виразним потенціалом сучасного графічного мистецтва. Метою цього переосмислення є не лише збереження ідейної та емоційної сутності твору Франка, а й створення сучасної інтерпретації, яка зацікавить сучасну аудиторію та розширить коло потенційних споживачів.

Як вже було зазначено у підрозділі «3.1 Історичний контекст написання «Сойчине крило»», кінець XIX – початок XX століть Україна перебувала під владою двох імперій та пережила значні соціальні та політичні зміни. На тлі цих подій формувалася українська інтелегенція того часу, серед якої виокремлювався Іван Франко. У своїй творчості він відображає складні реалії того періоду, поєднуючи соціальний протест із глибоким психологічним аналізом. У новелі «Сойчине крило» Франко відходить від традиційних суспільно-політичних тем і зосереджується на внутрішніх світах і складних стосунках своїх персонажів. Цей твір, який є своєрідним психологічним експериментом, показує еволюцію автора від соціального критика до філософа, який глибоко аналізує людську природу [26, с. 181–183].

Для створення ілюстрацій до графічного видання були задіяні найновіші програмні продукти, які забезпечують високий рівень графіки, а також максимальну зручність при компонуванні та роботі з текстовими блоками. Ілюстрації згенеровано на основі ліцензованого штучного інтелекту

Leonardo.Ai. Ця платформа дає можливість створювати зображення у конкретних стилях, використовуючи налаштовані параметри. За допомогою цієї програми створено ескізи та розроблені візуальні концепції, які ідеально передають дух та стилістику творчості Івана Франка. Після того, як ключові графічні складові були створені, відбулося їхнє ретельне доопрацювання в Adobe Photoshop. На цьому етапі удосконалено текстури, поліпшено передачу світла та тіней, скориговано кольорову палітру, і, крім того, внесено стилістичні зміни для формування єдиної візуальної концепції. Фінальний етап верстання видання реалізовано у Adobe InDesign, що забезпечує точне розташування текстових і графічних елементів відповідно до видавничих стандартів. Виконано структурування сторінок, налаштування відступів, міжрядкових інтервалів, обтікання зображень текстом та узгодження загальної композиції.

Епістолярна форма твору створює вдале підґрунтя для графічної адаптації. Візуалізація кожного листа як окремого фрагменту не лише передає інтимність листування, але й створює динамічну структуру оповіді. Це дозволяє реципієнту краще зануритися у внутрішній світ персонажів, підкреслюючи їхні емоції та еволюцію стосунків. Ключові теми твору: самотність, кохання та втрата – набувають нового значення завдяки візуальним образам. Графічні матеріали перетворюють ці абстрактні поняття на конкретні образи, роблячи їх більш доступними для сприйняття сучасною аудиторією. Зокрема, завдяки візуалізації таких елементів, як міміка, жести та пейзажі, можна доповнити та поглибити психологічні образи персонажів.

А ретроспективна структура сюжету відкриває широкі можливості щодо графічної адаптації з метою створення контрастних візуальних образів. Чергування між минулим і теперішнім демонструє зміни внутрішніх світів головних героїв та підкреслює трагізм їхньої теперішньої ситуації на тлі щасливих спогадів. Використання різних візуальних стилів підсилює цей контраст. Теплі пастельні кольори та м'які лінії використовуються для

зображення щасливого минулого і передають відчуття спокою та гармонії. І навпаки, холодні кольори та різкі лінії слугують для відображення безнадійного сьогодення, підкреслюючи відчуття самотності та відчаю.

Символізм сойчиного крила стає центральним візуальним мотивом протягом усього видання як метафора зламаного духу героїні. Трансформація крила від символу свободи та польоту до уособлення розбитої надії супроводжується зміною природи як тла для внутрішнього драматизму Марії. Теплі, яскраві кольори природи, які нагадують про безтурботне дитинство та юність головної героїні, поступово змінюються холодними, похмурими тонами, які відображають її внутрішню спустошеність та самотність. Контраст між весняними квітами та зимовою сплячкою підкреслює трагічний розрив між минулим і теперішнім, між мрією та реальністю.

Марія, головна героїня історії, – динамічна постать, яка з безтурботної молодшої дівчини перетворюється на жінку, яка пережила розчарування та втрати, і формує головну вісь сюжету графічної новели. Її внутрішній світ, сповнений протиріч та емоційних переживань, потребує детальної візуалізації. Кожен кадр має передавати не лише зовнішні зміни героїні, а й її емоційну характеристику. Вираз обличчя, поза і навіть напрямок погляду повинні відповідати багатшаровому психологічному портрету. Хома, який отримує листи Марії, майже знаходиться поза кадром, але його присутність має відчуватися на кожній сторінці.

Графічна новела «Сойчине крило» – поєднання художнього тексту та ілюстративного ряду, що візуалізує емоційну атмосферу твору Івана Франка. Видання має формат 70×100/16, що забезпечує зручність читання та продуктивне розміщення графічного матеріалу. Основний текстовий блок виконано гарнітурою Comic Sans MS, кеглі 18 і 14 пт, із міжрядковим інтервалом 16,8 пт, що надає комфортабельне сприйняття. Заголовки набрані шрифтом Minion Pro, кегль 30 пт, із варіативною жирністю для передання

інтонаційної виразності. Додатковий текст оформлений у гарнітурі Segoe Script, кегль 14 пт, із додатковими графічними акцентами, які надають відчуття, неначе текст написаний власноруч від руки. Графічне втілення твору виконано у стилізованій чорно-білій гамі, де виділено окремі кольорові вставки, котрі увиразнюють кульмінаційні переживання персонажів, а саме – повернення в минуле. Також поля сторінок мають такі параметри: верхнє – 10 мм, нижнє – 10 мм, внутрішнє – 15 мм, зовнішнє – 15 мм, що забезпечує збалансовану композицію тексту й ілюстрацій.

Візуальна композиція графічної новели побудована таким чином, що підкреслюється динаміка внутрішніх світів персонажів та розвиток сюжету. Портрет героїні, який змінюється з кожним прочитаним листом, відображає її емоційний стан. Кадри, як зображають деталі кімнати або природні пейзажі, створюють атмосферу та підкреслюють її внутрішній стан. Динамічні сцени, такі як спогади та мрії, занурюють читача в глибину переживань головної героїні. Окремої уваги заслуговують символічні образи, використані у творі. Кожен кадр видання наповнений деталями, які посилюють емоційний вплив споживача. Наприклад, кольорова гама, світлотіні, композиція сцен – залежать від мети створення певного емоційного контрасту.

Таким чином, видання «Сойчине крило» Івана Франка – це амбітний проєкт, який поєднує глибокий психологічний драматизм класичного твору з сучасною візуальною мовою. Адаптація не лише зберігає літературну цінність авторського рукопису, а й створює новий, багатошаровий твір, який сподобається широкій аудиторії, зокрема молоді. Візуальна розповідь дозволяє поринути у внутрішню природу головних героїв, висвітлюючи їхню емоційну динаміку та розкриваючи символіку твору на новому рівні. Кожен кадр стане своєрідним мікросвітом, який відображатиме не лише зовнішні події, а й психологічні перепони. Використання різноманітних художніх прийомів, таких як метафора, алегорія та світло-тіньові контрасти, створять атмосферу тривоги, туги та надії, якою пронизана робота. Важливим

нюансом адаптації є вибір візуального стилю. Реалістичний стиль допомагає передати атмосферу періоду, в якому відбуваються події, тоді як експресіонізм підкреслює емоційну напругу. Поєднання різних стилів створює більш універсальне та цікаве візуальне рішення.

4.2 Інструменти просування новели «Сойчине крило»

Сучасний книжковий ринок характеризується нині високою конкуренцією, а це вимагає від видавців комплексного підходу до просування своєї продукції. Навіть найцінніші літературні твори потребують ефективних рекламних кампаній для охоплення широкої аудиторії. Створення позитивного іміджу для видавців є одним з головних пріоритетів сучасного книговидавання. Визнання видавництва як надійного партнера, який пропонує якісні літературні твори – запорука успіху на ринку. Для цього необхідна системна робота зі створення та підтримки іміджу серед читачів, літературних критиків та інших зацікавлених сторін. Просування конкретних видань, авторів та літературних проєктів є невід'ємною частиною маркетингової стратегії видавництва. Вона не лише збільшує продажі, а й сприяє популяризації читання, особливо в сучасному інформаційному суспільстві, де книжка конкурує з іншими видами дозвілля.

Просування графічної новели «Сойчине крило» потребує комплексного та різностороннього підходу, спрямованого на залучення не лише прихильників графічних видань, а й широкої аудиторії читачів, які цікавляться класичною українською літературою. Ефективна маркетингова кампанія має поєднувати традиційні та інноваційні методи просування, щоб створити культурний феномен, який резонує з сучасною аудиторією.

На думку Хітрової Тетяни, «Новітнім етапом популяризації періодичних видань став період «боротьби за ринок». Тепер вже кожне

видання змушене «відбивати» свій сегмент ринку від конкурентів, щоразу пропонуючи своєму читачеві більш якісний інформаційний продукт» [31, с. 63].

Просування графічних видань у сучасному медіапросторі вимагає комплексного та стратегічного підходу. Ефективність маркетингової кампанії залежить від кращого розуміння цільової аудиторії, використання інноваційних технологій та інтеграції різних каналів комунікації. Нижче наведено детальний аналіз можливих стратегій просування графічної новели у книжковій індустрії:

- соціальні мережі: активне ведення сторінок у соціальних мережах може створити глибокий зв'язок зі споживачами, сформувати лояльність і залучити нових читачів за допомогою інтерактивного контенту (цитати, уривки, передісторії, опитування);
- таргетована реклама: платні рекламні кампанії в соціальних мережах і пошукових системах можна використовувати для донесення потрібної інформації до конкретної цільової аудиторії, підвищуючи ефективність маркетингових витрат;
- відеомаркетинг: створення коротких анімаційних або відеооглядів, які візуально знайомлять з історією та персонажами, може стати потужним інструментом для залучення широкої аудиторії, особливо молоді;
- інфлюенс-маркетинг: співпраця з літературними блогерами та іншими інфлюенсерами допоможе охопити ширшу аудиторію та підвищити довіру до продукту;
- участь у літературних фестивалях і конгресах: презентація новели на великих заходах дозволяє безпосередньо взаємодіяти з реципієнтами, створювати позитивний імідж і мати зворотній зв'язок;
- співпраця з навчальними закладами: інтеграція графічного видання у навчальний процес (презентації, воркшопи, конкурси) може

популяризувати українську літературу серед здобувачів освіти та сформувати стійкий інтерес до читання;

- партнерство з книгарнями та бібліотеками: організація спільних акцій та заходи з книгарнями й бібліотеками, щоб розширити читацьку аудиторію та забезпечити доступність продукції;

- фан-спільноти: створення онлайн-спільнот (форумів, чатів, груп у соціальних мережах) може стати платформою для обміну думками, ідеями та творчим контентом, що підвищить лояльність читачів;

- мерчендайзинг: запуск сувенірної продукції (футболки, постери, аксесуари) з символікою новели може привабити шанувальників, принести додатковий дохід і зміцнити бренд;

- акції та знижки: акції на старті продажів (знижки, розіграші) можуть стимулювати більший обсяг передпродажів та підвищити інтерес до книжки;

- програми лояльності: створення програм лояльності для постійних клієнтів дозволяє збільшити кількість повторних покупок і підвищити середній чек.

Сучасне маркетингове середовище характеризується динамічним розвитком цифрових технологій, що супроводжується постійним пошуком нових інструментів для ефективного просування товарів та послуг. Соціальні медіа, зокрема, стали одним з найефективніших каналів маркетингових комунікацій, оскільки попит на онлайн-взаємодію зростає. Соціальні медіа-платформи пропонують безпрецедентні можливості для точного таргетування аудиторії. Крім того, соціальні мережі можуть сприяти двосторонньому діалогу між брендами та споживачами, забезпечувати зворотний зв'язок і швидко реагувати на запити та відгуки.

Отже, запропонований комплекс маркетингових заходів для просування новели Івана Франка «Сойчине крило» – це інноваційний підхід, який поєднує традиційні та сучасні методи просування літератури. Інтеграція

роботи в освітній процес, співпраця з літературними блогерами та організація масштабних культурних заходів дозволить не лише збільшити продажі, а й перетворити видання на важливий культурний феномен. Головний результат реалізації проєкту – формування нового покоління читачів, зацікавлених українською класикою. Використання новітніх цифрових технологій та інтерактивних форматів зробить твір доступним і цікавим для широкого кола читачів, особливо молоді. Популяризація видання «Сойчине крило» сприятиме підвищенню інтересу до української літератури загалом та зміцненню позитивного іміджу української культури у світі. Це, в свою чергу, сприятиме розвитку українського книговидання та літературного процесу.

Висновки до розділу 4

Переосмислення класичних літературних творів сучасними художніми засобами є актуальним напрямом сучасного гуманітарного розвитку. Одним із перспективних напрямів такого переосмислення є адаптація літературних творів у графічні формати. «Сойчине крило» Івана Франка є вдалим об'єктом для такого переосмислення завдяки своєму глибокому психологізму, епістолярній формі та багат шаровій символіці. Складність образів, глибина психологічних описів персонажів та багатозначність символіки створюють широке поле для візуальної інтерпретації.

Графічна новела, яка поєднує текст із зображенням, дозволяє вийти на новий рівень розуміння твору. Візуальні образи здатні доповнити текстовий опис, розкрити внутрішній світ персонажів, посилити емоційний вплив на читача. Крім того, графічні видання дозволяють сучасному читачеві знаходити нові сенси, адаптуючи класичні твори до сучасних культурних норм.

Одним із головних завдань сучасного книговидання є не лише випуск якісних літературних творів, а й формування активної спільноти навколо них. Для цього необхідно залучати читачів до обговорення твору, заохочувати їх

ділитися своїми думками та враженнями, а також популяризувати книгу у своєму оточенні. Створення такої спільноти не лише збільшить продажі, але й сформує інтерес до літератури, підвищить соціальну значущість літератури та створить сприятливе середовище для розвитку літературної культури.

Ефективна промоція літературних творів у сучасну епоху вимагає комплексного підходу, що поєднає традиційні та інноваційні маркетингові стратегії. У випадку з новелою Івана Франка особливу увагу слід звернути на розробку багатогранного промо-плану, який дозволить залучити широку читацьку аудиторію та познайомити з твором як молодь, так і шанувальників класичної літератури.

Проект з адаптацією роботи Івана Франка «Сойчине крило» в графічний формат – цікавий експеримент на перетині літератури та візуального мистецтва. Поєднання класичних літературних текстів із сучасними графічними техніками дозволяє створити новий актуальний твір, який зацікавить як шанувальників класичної літератури, так і молодіжну аудиторію. Концепція проєкту полягає у створенні візуального оповідання, яке доповнює та розширює літературний текст. Кожен кадр графічної новели є самостійною композицією, яка не лише ілюструє текст, а й створює додатковий рівень сенсу, дозволяючи читачеві глибше увійти у світ твору.

ВИСНОВКИ

Процес адаптації класичного літературного твору у формат графічної новели – складне творче завдання, яке вимагає комплексного підходу. Роль редактора в цьому процесі є вирішальною, адже він відповідає за збереження авторського задуму, адаптацію тексту до візуального формату та забезпечення високої якості кінцевого продукту.

Редактор графічного видання виступає своєрідним архітектором, який будує міст між літературою та візуальним мистецтвом. Він не лише виправляє текст, а й глибоко занурюється у світ твору, аналізуючи ідеї, сюжет, персонажів, мову та стиль. Це дозволяє редактору не лише зберегти стиль авторського оригіналу, а й передати його особливості завдяки візуальними засобами.

Розуміння специфіки графічного жанру, таких як композиція, кадр, розташування і колір, дозволяє редактору створювати візуальний ряд, який гармонійно поєднується з текстом і посилює емоційний вплив на читача. Редактор також бере участь у розробці візуального стилю, виборі шрифтів, визначенні кольорової гами та інших елементів оформлення. Крім того, редактор графічних видань виступає посередником між автором, художником та дизайнером літературного твору. Він забезпечує ефективну комунікацію між усіма учасниками творчого процесу, допомагаючи вирішувати проблеми та узгоджувати різні варіанти.

Графічні видання, синтез літератури та візуального мистецтва, стали одним із найдинамічніших і найцікавіших явищ сучасної культури. Їхня візуальна естетика та інтерактивні формати приваблюють широке коло читачів, особливо молодь, і пропонують їм новий читацький досвід. Останнім часом зростає тенденція до адаптації класичних літературних творів у графічний формат. Це дозволяє зберегти культурну спадщину, зробити її доступною для сучасного читача і представити в новому,

сучасному форматі, який відповідає вимогам сучасного культурного простору.

Особливо цікавим прикладом є графічна адаптація оповідання Івана Франка «Сойчине крило». Епістолярна форма цього твору, побудована на листуванні між головними героями, створює унікальні можливості для візуальної інтерпретації. Кожен лист можна розглядати як окремий кадр, який можна візуалізувати по-різному, передаючи емоції, атмосферу та внутрішній світ персонажів. Перетворення літературного тексту на графічну новелу вимагає не лише механічного перенесення тексту у візуальне середовище, а й творчої інтерпретації, яка розкриває нові аспекти твору.

Отже, адаптація класичних літературних творів у формат графічного видання відкриває нові перспективи для популяризації літератури до сучасної аудиторії. Проєкт «Сойчине крило» демонструє, як за допомогою сучасного візуального ряду можна оновити класичні тексти та зробити їх актуальними для молодого покоління. Поєднання літератури та мистецтва у формі графічної новели сприяє розвитку українського коміксу та поширенню української культури у світі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алтухова А. В., Сорока К. В. Історичні аспекти розвитку художнього оформлення книги та книжкової ілюстрації. *Concepts for the Development of Society's Scientific Potential* : матеріали 3-ї Міжнар. науково-практ. конф., (Прага, 19 листоп. 2022 р.). Прага, 2022. С. 220–226. URL: <http://surl.li/rgcuqm> (дата звернення: 01.01.2025).
2. Бандровський О., Власов В., Данилевська О. Історія України. Всесвітня історія. 6 клас : підручник. Київ : Генеза, 2023. 256 с.
3. Баранюк О. Напрями удосконалення навичок макетування у майбутніх видавців. *Вісник Львівського університету*. 2011. № 34. С. 268–273. URL: <http://surl.li/uxijxh> (дата звернення: 13.01.2025).
4. Белічко Н., Марченко Н. Графічна література: визначення, історія, складові. *Збірник наукових праць «Українська академія мистецтв»*. 2021. №30. С. 29–37. URL: <https://doi.org/10.33838/naoma.30.2021.29-37> (дата звернення: 23.01.2025).
5. Белов Д. О. Місце комікса в книговидавничому ринку України. *Інформація, комунікація та управління знаннями в глобалізованому світі* : матеріали Другої мнаук. конф. (Київ, 16–18 трав. 2019 р.). Київ, 2019. С. 107–108. URL: <http://surl.li/bcvuws> (дата звернення: 15.01.2025).
6. Бондарчук К. С., Чумаченко О. А. Новаторство новели Івана Франка «Сойчине крило»: гендерно-психологічний аспект. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2023. № 3. С. 8–18. URL: <http://philology.visnyk.zu.edu.ua/article/view/291256/284788> (дата звернення: 25.01.2025).
7. Гараган Д., Решетука Т. Стосунки між редактором та автором у видавництві навчальної літератури (на прикладі видавництв

- м. Тернопіль). *Medianпростір*. 2017. Спецвип. № 10. С. 44–50. URL: <http://surl.li/szqxvz> (дата звернення: 10.01.2025).
8. Голод Р. Іван Франко і український літературний модернізм. *Сучасна українська нація: мова, історія, культура* : матеріали Науково-практ. конф. з міжнар. участю (Львів, 16 берез. 2016 р.). Львів, 2016. С. 363–365. URL: <http://surl.li/pywbmi> (дата звернення: 21.01.2025).
 9. Давиденко Л. Засоби художньої виразності у книжковій графіці: традиції та інновації. *Науковий вісник Мелітопольського державного педагогічного університету*. 2014. № 1. С. 115–118.
 10. Жирун О. А. Психологічні особливості розвитку комунікативної компетентності у майбутніх редакторів у взаємодії з авторами : автореф. дис. канд. психол. наук : Київ, 2006. 22 с. URL: <http://surl.li/tofnrt> (дата звернення: 06.01.2025).
 11. Кардашов В. М., Литкіна Д. Г. Актуальність електронних періодичних видань для художньо-творчого розвитку особистості в умовах постглобалізму. *Феномен культури постглобалізму*: збірник матеріалів II Міжнародної науково-практичної конференції (Маріуполь, 26 листоп. 2021 р.). Маріуполь: МДУ, 2021 Ч. 1. С. 91–96. URL: <http://surl.li/iajfyj> (дата звернення: 01.01.2025).
 12. Колесник О. Основні осередки друкарської справи в Херсонській губернії у першій половині XIX ст. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія*. 2015. № 1. С. 40–43. URL: <http://surl.li/hvmiav> (дата звернення: 02.01.2025).
 13. Колінько О. Неоромантична новела порубіжжя (на матеріалі української та російської малої прози кінця XIX – початку XX ст.). *Українська мова і література в школі*. 2011. № 1. С. 65–68. URL: https://www.libr.dp.ua/text/Ukr%20mov2010_1_Kolinko.pdf (дата звернення: 24.01.2025).

14. Колісник О. В. Специфіка сучасних коміксів: традиції та інновації. *Графічний дизайн в інформаційному та візуальному просторі: монографія*. Київ : КНУТД, 2022. С. 16–34. URL: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/19963/1/GDIVP_mono_2022_P0_16-034.pdf (дата звернення: 19.01.2025).
15. Кривоший І. Семантичні зміни в антропонімах у малій прозі Івана Франка на матеріалі повісті-новели «Сойчине крило». *Вісник Маріупольського державного університету*. 2024. № 30. С. 17–23. URL: https://repository.mu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/7585/1/v_filol_2024_30.pdf#page=17 (дата звернення: 23.01.2025).
16. Крутько Д. У Києві вихідними пройшов наймасштабніший фестиваль Comic Con Ukraine. Як це було? *Хмарочос*. URL: <http://surl.li/piymeo> (дата звернення: 05.01.2025).
17. Кузьменко Г. В., Зайцева В. І. Феномен інкунабули як найцінніша пам'ятка початкового періоду історії друкарства. *АПТ-платФОРМА*. 2024. Т. 9, № 1 (9). С. 158–192. URL: <http://surl.li/sqacwz> (дата звернення: 01.01.2025).
18. Ленська С. «Сойчине крило» І. Франка й «Лист незнайомої» С. Цвейга: жіноча психологія крізь призму порівняльного аналізу. *Проблеми гуманітарних наук Серія Філологія*. 2018. № 29. С. 25–29. URL: <http://dspace.pnpu.edu.ua/bitstream/123456789/12434/1/Lenska.pdf> (дата звернення: 23.01.2025).
19. Марків О. Т. Робота з автором: навчально-методичний комплекс / Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. Київ : Вид-во НПУ ім. М.П.Драгоманова, 2014. 72 с.
20. Мильченко Л. Особливості сприйняття візуальної книги. Комікси. Манга. Графічний роман. *Вісник Книжкової палати*. 2020. № 12 (293), груд. С. 10–15. URL: <http://surl.li/szpxot> (дата звернення: 16.01.2025).

21. Овчарек В. Є., Козик А. С. Розвиток культури коміксів в Україні та їх роль в освіті. *Modern research in world science* : матеріали 3-ї Міжнар. науково-практ. конф. (Львів, 12–14 черв. 2022 р.). Львів, 2022. С. 1220–1223. URL: <http://surl.li/gatqys> (дата звернення: 15.01.2025).
22. Овчінніков В. Еволюція книжкової структури : навч. посіб. Львів: Світ, 2005. 420 с.
23. Олійник В. Українська ілюстрація: сучасні інтерпретації класичних форм. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2022. Т. 3, № 55. С. 46–51. URL: <http://surl.li/uwbbou> (дата звернення: 02.01.2025).
24. Олійник В. Український комікс: еволюція чи деградація книжкового дизайну? *Věda a perspektivy*. 2023. № 3(22). С. 392–398. URL: <http://surl.li/fvqspa> (дата звернення: 13.01.2025).
25. Паливода Ю. В. Робота з автором як складова основних фахових компетенцій редактора. *Інституту журналістики*. URL: <https://surl.li/fyhkap> (дата звернення: 09.01.2025).
26. Петрів О. І. Іван Франко «Сойчине крило»: жанрова гетерогенність тексту твору. *Концептуальні проблеми розвитку сучасної гуманітарної та прикладної науки*: матеріали V Всеукраїнського науково-практичного симпозіуму (Івано-Франківськ, 14 трав. 2021 р.). Івано-Франківськ, 2021. С. 180–183. URL: <http://surl.li/nquwer> (дата звернення: 21.01.2025)
27. Пономаренко О., Кравченко О. Психологія кольору в ілюструванні літературних творів філософського спрямування. *Мистецька освіта: методологія, теорія, практика* : матеріали Всеукр. науково-практ. конф. (Київ, 15 лют. 2024 р.). Київ, 2024. С. 120–123. URL: <http://surl.li/bcubvs> (дата звернення: 13.01.2025).
28. Рожило М. А., Заболотна П. С. Оригінальні підходи до популяризації книги: взаємодія автора, редактора, видавця, літературного

- менеджера. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського*. 2021. Т. 32, № 6. С. 210–213. URL: <http://surl.li/xyfmsm> (дата звернення: 09.01.2025).
29. Українська література (профільний рівень): підруч. для 10 кл. закл. загальн. середн. освіти/ Василь Пахаренко. Київ: Грамота, 2018. 272 с.
30. Франко І. Сойчине крило : Електронна. Київ : Yakaboo, 2017. 66 с. URL: <https://www.yakaboo.ua/ua/sojchine-krilo-1596292.html> (дата звернення: 22.01.2025).
31. Хітрова Т. Сучасні концепції і стратегії підвищення популярності українських періодичних видань: боротьба за ринок. *Культура народів Причорномор'я*. 2007. № 101. С. 63–66. URL: <http://surl.li/jrpeid> (дата звернення: 30.01.2025).
32. Шевчук С. Урахування вікових особливостей читачів під час художнього оформлення дитячих видань (на прикладі видавництва «А-БА-БА-ГА-ЛА-МА-ГА»). *Актуальні проблеми теорії соціальних комунікацій* : зб. наук. доп., (Київ, 28 берез. 2011 р.). Київ, 2011. С. 59–64. URL: <http://surl.li/muvtam> (дата звернення: 19.01.2025).
33. Ambrose G. *The Fundamentals of Graphic Design*. United Kingdom: AVA Publishing, 2008. 200 p.
34. Bird M. *100 Ideas that Changed Art*. London : Orion Publishing Group, 2019. 216 p.